

Perez de Cuellar en Wresinski: twee mannen op de bres voor de menselijke waardigheid

Begin maart 2020 overleed Javier Pérez de Cuellar, de vijfde secretaris-generaal van de Verenigde Naties.

Tussen Joseph Wresinski, de oprichter van de internationale beweging ATD Vierde Wereld en de staatsman Pérez de Cuellar was er een diepe vriendschap en wederzijds respect.

Ondanks hun verschillende achtergrond deelden zij dezelfde idealen: het ideaal van vrede en eenheid van de mensheid, het ideaal van eerbiediging van de mensenrechten en de overtuiging dat armoede geen noodlot is

*Javier Pérez de Cuellar en Joseph Wresinski,
New York, 1984*

Twee ontmoetingen bij de Verenigde Naties

De secretaris-generaal Pérez de Cuellar ontving Joseph Wresinski voor het eerst op 27 juni 1984 op het hoofdkwartier van de Verenigde Naties, de VN, in New York om hem 232.500 handtekeningen van de Oproep aan de Verdedigers van de Mensenrechten te overhandigen. Deze oproep was op 15 mei 1982 in Vorst Nationaal in Brussel gelanceerd tijdens de viering van 25 jaar ATD Vierde Wereld.

Beiden vonden elkaar rond de openingswoorden van het Handvest van de Verenigde Naties. Pérez de Cuellar benadrukte steeds de beginwoorden van het Handvest : *“Wij, de volken van de Verenigde Naties.”*, en dus niet *“Wij, de staten ...”*. Als woordvoerder van het volk van de Vierde Wereld herkende Joseph Wresinski zich in deze ambitie . Beide mannen vulden elkaar aan.

*Voor Perez de Cuellar was Wresinski “zijn ogen en oren” in de wereld van de armoede .
“ Overall waar u zult gaan, hebt u mijn steun, omdat uw Beweging de minstbedeelde families vertegenwoordigt in hun strijd voor het respect van de menselijke waardigheid. ”*

Na deze eerste ontmoeting opende Pérez de Cuellar voor de ATD Vierde Wereld de deur van het Centrum voor de Mensenrechten van de VN in Genève, het huidige Hoog Commissariaat voor de Mensenrechten. Dit leidde tot de erkenning van extreme armoede als een schending van de mensenrechten, en ook, 28 jaar later, in 2012 tot het aannemen van de “Guiding Principles on Extreme Poverty and Human Rights” . [Richtlijnen Extreme Armoede en Mensenrechten]

Tijdens hun tweede ontmoeting op 1 april 1987 richtten Pérez de Cuellar en Wresinski richtten zich op de moeilijkheden van zowel de instellingen van de VN als de staten om de armsten te bereiken. Of, zoals de doelstellingen van de duurzame ontwikkeling het stellen: **de uitdaging om niemand achter te laten.**

Voorvechter van de Werelddag van verzet tegen armoede, 17 oktober

Op 17 oktober 1987 in Parijs, de eerste internationale samenkomst van de verdedigers van de Mensenrechten, bracht de secretaris-generaal van de VN de volgende boodschap:

“In de afgelopen tien jaar hebben de activiteiten van de Verenigde Naties ter bevordering en eerbiediging van de mensenrechten een opmerkelijke ontwikkeling gekend. Tegelijkertijd zijn we ons er steeds meer bewust van de onderlinge afhankelijkheid en ondeelbaarheid van de mensenrechten. We weten nu dat er op alle fronten vooruitgang nodig is en dat het ene aspect van de fundamentele menswaardigheid niet boven het andere staat.

Mettertijd leerden wij beter de benarde situatie van mensen in extreme armoede in te schatten, (...). Hardnekkige armoede en de meedogenloze spiraal ervan, berooft de armsten niet alleen van de meest essentiële bestaansmiddelen, zoals voedsel, huisvesting en zorg, maar ook van intellectuele, culturele en spirituele goederen, zoals onderwijs, evenzeer onmisbaar voor de menselijke ontplooiing.

Bovendien kan armoede het recht op eerbiediging van de fysieke integriteit, op gelijke bescherming door de wet en op deelname aan de gemeenschap, die zijn vastgelegd in de burgerrechten en politieke rechten, tot een illusie maken.”

Op 14 februari 1988 overleed Joseph Wresinski. Een jaar later, in april 1989, bezocht de secretaris-generaal van de VN zijn graf in het internationaal centrum van ATD Vierde Wereld in Frankrijk. Op zijn verdere bezoek, in Parijs, de woorden van de herdenkingssteen voor de slachtoffers van armoede: *Daar waar mensen gedoemd zijn om in armoede te leven, worden de Rechten van de Mens geschonden. Zich verenigen om deze te doen eerbiedigen is een heilige plicht.*

*” Als secretaris-generaal van de VN en vooral als mens lees ik met diepe ontroering deze woorden van Joseph Wresinski. Deze inscriptie inspireert voortdurend onze inspanningen n. **Ik ben vertegenwoordiger van de Verenigde Naties, de vredesorganisatie. Vrede is niet alleen de afwezigheid van oorlog. Vrede is veel meer. We kunnen niet over vrede praten zolang er armoede in***

de wereld is. Daarom wil ik samenwerken met alle vrienden van Joseph Wresinski, die ik tot mijn grote eer en genoegen twee keer persoonlijk heb ontmoet in New York.

*We moeten de hele wereld steunen in de aanpak van armoede (...). **Ik kom uit Peru, een land met veel armoede. Ik begrijp dus bijzonder goed wie de mensen zijn die hulp nodig hebben van de internationale gemeenschap. We leven in een wereld waar onderlinge afhankelijkheid het sleutelwoord is. We zijn van elkaar afhankelijk.** (...)*

Ik heb geen materiële of zelfs maar politieke macht. De VN is afhankelijk van de regeringen van de lidstaten of landen. Ik heb echter een morele kracht, die ik in dienst stel van deze zaak, waarvoor Joseph Wresinski zo lang de woordvoerder was en dit ook na zijn dood blijft.”

Na afloop van zijn mandaat in 1991 behield Pérez de Cuellar zijn banden met ATD Vierde Wereld. Hij werd voorzitter van het Internationaal 17 oktober-comité en bleef tot zijn dood erelid. Dit Comité ijverde voor de uitroeping van 17 oktober door de Verenigde Naties als Werelddag van Verzet tegen extreme Armoede in 1992 en blijft zich inzetten voor de doelstellingen en viering van deze Werelddag.

Een uiterst dringende en moeilijke zoektocht naar eenheid

Op 17 oktober 1992 deed Javier Pérez de Cuellar volgende oproep :

*“Drie jaar geleden heb ik gezegd dat we niet over vrede kunnen praten zolang er armoede in de wereld is. Ik ben er dan ook van overtuigd dat deze Werelddag onontbeerlijk is. **Wij hebben een jaarlijkse bijeenkomst nodig met de armsten.** Met Joseph Wresinski drukken ze hun verzetten tegen armoede uit. Met hen willen we dit, een verzet delen. We hebben een jaarlijkse ontmoeting nodig om samen stil te staan bij de ellende die armoede veroorzaakt; **We hebben een jaarlijkse ontmoeting nodig om ons engagement voor een vredevolle wereld te vernieuwen.**”*

*“Een grote liefde wordt nooit voor zichzelf gehouden,” zei Joseph Wresinski. Daarvan zijn we getuige . **De families in grote armoede en hun bondgenoten, geven al vijf jaar lang vorm aan 17 oktober. Ze bieden de Verenigde Naties deze dag aan, die is geboren onder de slachtoffers van armoede.** Samen kunnen wij een teken van hoop geven aan alle mensen die zijn blootgesteld aan minachting, angst en armoede. Vandaag, 17 oktober 1992, wil ik in antwoord op deze verwachting en als erevoorzitter van het Comité voor de erkenning van deze dag, (...) een oproep doen aan de Verenigde Naties en hun Algemene Vergadering, om 17 oktober uit te roepen tot Werelddag van Verzet tegen Extreme Armoede”.*

In het kader van het Werelddecennium voor Culturele Ontwikkeling, stond Javier Pérez de Cuellar als voorzitter van de Wereldcommissie voor Cultuur en Ontwikkeling opnieuw aan de zijde van ATD Vierde Wereld. Ook hier **deelde hij de overtuiging van Joseph Wresinski dat cultuur een onmisbaar instrument is in de strijd tegen armoede en uitsluiting.**

In zijn land ontving hij delegaties van ATD-leden uit Bolivia en Peru. Daarbij toonde hij veel belangstelling voor de manier waarop de ATD Vierde Wereld haar plaats zocht in de Andeslanden. Als presidentskandidaat van Peru, vertrouwde hij leden van het internationaal team van ATD, Eugen Brand en Marco Ugarte, toe:

*“Met inbegrip van mijn tien jaar als secretaris-generaal van de Verenigde Naties, is mijn leven **een uiterst dringende, opwindende en moeilijke zoektocht naar eenheid geweest,** zoals Joseph Wresinski op de gedenksteen in Parijs heeft gegraveerd. **Het is die zoektocht die mij met uw Beweging verbindt**”.*